СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 181. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 4 серпня, 1934. VOL. XLII. No. 181. Jersey City, N. J., Saturday, August 4, 1934. THREE CENTS.

КУПЦІ ПРОБУЮТЬ ЗЛОМИТИ ШІКАҐОВСЬКИЙ СТРАЙК

ШІКАҐО. — Комісові купці, котрі робили кілька невдалих заходів, щоби полагодити страйк робітників у „Юніон Стак Ярдс", задумали зломати страйк та почали вести бизнес, не ждучи на закінчення страйку. Наслідок цього був такий, що їх власні робітники застрайкували.

Комісові купці постановили одноголосно вести знов бизнес та сповістили про це радіом фармерів. Місцеві купці худоби вже почали ладувати худобу в Ілинойсі й Айові, а залізниці приготовилися пустити в рух поїзди з худобою в пятницю рано. В той час комісові торговці дістали повідомлення, що з огляду на те, що вони не зробили нічого на протест юнійних робітників, котрі не хочуть далі працювати зі „скебами", робітники покидають працю, поки справа не буде полагоджена.

Федеральні посередники, котрі пробували довести до угоди, вважають, що події останнього дня погіршують ситуацію.

Федеральні посередники, котрі пробували довести до угоди, вважають, що події останнього дня погіршують ситуацію.

РЕОРҐАНІЗАЦІЯ РОБІТНИЧИХ РАД.

ВАШИНҐТОН. — Щоби приспішити вирішування робітничих спорів з підприємцями та запобігти суперечкам між радами за компетенцію, федеральний уряд переводить реорганізацію робітничих рад.

За новим пляном, окружних робітничих рад буде 18. На чолі кождої такої ради буде стояти не, як досі предсідник, неплатний доброволець, але платний урядовець. До помочі йому будуть заступники директорів та екзаменатори.

Змінюється теж спосіб поступовання перед такими радами. Функції посередництва будуть розділені від функцій судейських.

ҐЕНЕРАЛ ДЖАНСОН КРИТИКУЄ ПРЕСУ.

ШІКАҐО. — У Лаґун Тієтер на Світовій Виставі виголосив ґенерал Джансон, начальник уряду для відбудови краю, промову про боротьбу уряду проти депресії. Ґенерал обороняв політику президента Рузвелта та гостро нападав на американську пресу за її вороже становище до президентової політики.

Джансон закидав ґазетам сторонничі передовиці та перекручені новинки. Він говорив, що американський нарід усетаки волить покушати правди, навіть хочби вона була гірка, ніж датися вести всім цим „дурницям", винятим з пушок та пущеним на пресову машину".

Дальше Джансон відповідав на закиди ґазет, що, мовляв, уряд пробує обмежити свободу преси. Уряд тільки робить заходи проти перекручування новинок ґазетами, говорив ґенерал, а право перекручувати їх цеж не свобода преси. Він підчеркував значіння радія як засобу уряду для поправи недостач преси.

Джансон звертався спеціяльно проти ґазети „Шікаґо Трибюн".

НЕ ТАЄМНИЧА НЕДУГА, А ЗВИЧАЙНА ДЕЗИНТЕРІЯ.

ДЖЕРЗИ СИТІ. — Докладні лікарські розсліди над занедужанням дітей на буцімто якусь нову, таємничу, недугу показали, що це звичайна собі дезинтерія (червінка).

Головним розсадником цеї недуги є нечиста поживa. Лікарі остерігають населення не купувати їди від уличних перекупнів, головно тих, котрі не вміють свого товару держати чисто.

У четвер захоріли на дезинтерію в цьому місті нових 8 осіб. До цього часу померли на неї 5 осіб.

ТОРНАДО НИЩИТЬ ДОМИ.

БОЛТИМОР. — Сильний вітер, який можна назвати торнадом, ударив на прибережну оселю, Гикорі Пойнт, над Маґоті Ривер. Вітер валив доми, викручуючи їх із землі з фундаментами, а деякі посунув далеко з місця.

Жертвою торнада впали 10 домів. Яка сотка осіб лишилася без даху над головами. 8 осіб вийшли з бурі з тяжкими ранами.

СТРІЛЯНИНА В ЗАВОРУШЕННЯХ НА КУБІ.

ГАВАНА. — Підчас зборів місцевих трамваєвих робітників прийшло між членами й директорами юнії до поважної бійки й стріляняни. Ранено 4 особи.

ТЕСТАМЕНТ ВЕЛИКОЇ АКТОРКИ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — Маєток, полишений звісною акторкою Марією Дреслер, виносить коло 300,000 долярів. З того 50,000 долярів акторка записала своїй службі.

НАДХОДЯТЬ 17 МОКРИХ ЛІТ.

Французький метереольоґічний інститут у Парижі оголосив у своїому місячному журналі, що літо 1935 р. буде останнє, в якому посуха буде сильно давтися людям в знаки. Від 1936 р. пічнеться „17 мокрих літ", а деякі між ними будуть неменше катастрофальні, як сьогодні сухі.

ТИСЯЧІ ЗАТРОЄНИХ РИБ.

Наслідком великої спеки, що навістила цілу північну Францію, вода в Секвані має 24 ст. тепла. Останніми днями появилися теж у Секвані тисячі затроєних риб, що плавають на поверхні води. Бідне населення Парижа кинулося ловити рибу, але поліція заборонила, аж до прослідження, з якої причини затруїлися так масово риби.

ПЯТЬ ПОЛУНИЦЬ ВАЖАТЬ ОДИН ФУНТ.

Один воєнний інвалід, що має коло Відня невеличкий город, виплекав неймовірно великі полуниці. На городничій виставі, що відбулася цими днями на одному передмісті Відня, інвалід виставив 200 полуниць. Кожна з них важила по більше, як 100 грамів.

ВЕЛИКІ ПОКЛАДИ СІРКИ НАД ВОЛГОЮ.

Недалеко Самари над Волгою виказали нові геольоґічні розшуки багаті поклади сірки. В окрузі Алексеевское, над рікою Самарка, знайдено величезні верстви суцільної сірки. Їх обчислюють покищо приблизно на два міліони тон. Другий великий склад сірки відкрито 25 км. на північ від Самари під селом Содіно. Ці поклади мають 8—20 відсотків сірки. В цім складі натраплено на міжверству суцільної сірки, грубу 20 центиметрів. Щодо величини, то ці нові склади сірки не уступають знаним сицилійським. Мають вони цю добру прикмету, що лежать біля комунікаційних доріг — залізниці й Волги.

ЕКСПЛЬОЗІЯ У „ФРУНЗЕ".

В одній із найбільших совітських хемічних фабрик, „Фрунзе", експльодувало одно крило великих фабричних забудовань. Обчисляють, що є вбитих поверх 100 людей. Влада підозріває, що це робота саботажників, тому обсадила військом цілий терен фабрики, арештувала директорів та інжинірів під закидом недбальства. Ці фабрики виробляють хемікалії для рільничих і робітничих цілей, але вони можуть виробляти середники для воєнних цілей.

КИТАЙСЬКА ЖІНКА ЛИШИЛА В ТІНИ КАНАДІЙСЬКУ.

Канадійську Французку, що недавно вродила пятеро дітей, лишила геть в тіни одна китайська жінка, про котру доносить телеграма з Шанґаю, що вона вродила осьмеро дітей нараз. Ця жінка, кажуть, чується навіть дуже щасливо, бо старою китайською легендою, вона породила сім зірок і один місяць. Семеро з її дітей є хлопці, а одна дівчина. Вродини сімох синів вважається в Китаю за дуже щасливу ворожбу.

ОЛЕКСАНДЕР ГАРКАВЕНКО ЗДОБУВ МИСТЕЦТВО ЕВРОПИ!

Великі змагання найкращих борців цілого світа за мистецтво Европи скінчились по сімох тижнях у Франкфурті над Майном 6. линия блискучою перемогою недосяжного Українця Олександра Гаркавенка. Таким чином він прилучив до мистецтва світа 1933 р. ще й мистецтво Европи 1934 р.

Як відомо, франкфуртський турнір розпочався відразу після берлінського за „золотий пояс Німеччини" (19. травня). У Берліні випадково і несподівано для всіх виграв молодий Німець Ганс Шварц. Гаркавенко зголосився після тої поразки до змагань проти майже 30 конкурентів, аби найскорше зустрінутися зі Шварцом. Між іншими брав у цих змаганнях також участь і відомий український змагун, підполковник Тиміш Омельченко. Він не міг дорівняти своїм противникам і вийшов після перших шести зустрічей. Зрозуміла річ, що головним моментом турніру мала бути боротьба Гаркавенка проти Шварца. З німецького боку покладали великі надії на свого заступника. Він переміг усіх на чолі з бувшим мистцем світа, Естонцем Яго, його земляком Петерсоном, Неґром, заступником Північної Америки, Сікі, Румуном Колевим. Залишився, як і в берлінському турнірі, Гаркавенко. Але на цей раз усі переконалися, що ще нема борця, який міг би дорівняти нашому. Після дуже цікавої, впертої боротьби протягом 76 хвилин Гаркавенко поклав Шварца і тимсамим зліквідував нещасливий випадок у травні в Берліні. Тепер Гаркавенко готується до великого турніру за світове мистецтво цього року, що має відбутись у Берліні в осені.

ПРОГРАВ МАЄТОК ТОВАРИСТВА.

Австрійська преса подала недавно вістку, що одно велике акційне т-во ліквідує свої інтереси у Відні і переноситься до Праги. Показується, що причиною до того головний директор товариства, який впродовж трох років програв увесь маєток товариства в карти. Страти обчислюють на кільканадцять міліонів шілінґів.

ЗНАЙШОВ СОБІ ДВОЄ ДІТОЧОК.

Коли Чарлз Рюнґ, що живе в Торонті, вийшов на двір зі свойого дому, він знайшов перед хатою на хідинку двоє сиротів діточок, хлопчика й дівчинку. Він також заглянув чоловіка, що привіз своїм старим автом діточок, скоренько поклав їх на хідинку і втік.

СТАДО ВОРОН ПОРАНИЛО ВАЖКО ЛЕТУНА.

В часописах появляються дуже часто вістки про те, що на летунів нападають ріжні хижацькі птиці, як орли, супи і т. п. хижаки. Іноді боронять вони дуже завзято свобідних піднебних просторів. Останніми часами прилучилися до цих хижаків звичайні ворони. Цими днями в Манджурії, в околиці Фонґ-Тсін, напали ворони великим стадом на малий літак, яким кермував японський старшина, і сильно його поранили. Наслідком сильної кровотечі старшина мусів осісти і щойно тоді, коли почав стріляти, ворони порозліталися.

ГІМАЛАЇ ПРИЧИНОЮ МАНДРІВКИ НАРОДІВ.

(УП) В січні ц. р. навістив був Індії страшний землетрус. Розслідами його причин занявся індійський геольоґічний інститут. На днях має він опублікувати висліди своїх дослідів. Між іншим ствердили ці досліди, що причиною індійського землетрусу було тектонічне пересунення шарів землі в Гімалаях. Стверджено теж, що ці гори безнастанно ростуть і їх висота є причиною опустіння Середньої Азії, бо монсуни, що беруть свій початок на східнім побережі Африки й сягають через Індії аж до Філіпінів, не можуть через ці високі гори продістатися до Середньої Азії. Щораз більше опустіння середньої Азії було для кочівничих народів перед століттями спонукою їх мандрівок на захід у пошукуванні нових пасовиськ. Першою жертвою тих мандрівок впала все українська держава, що простягнулась на вихідні брамі з Азії в Европу. Отсе насвітлення справи доволі сензаційне, всеж таки дуже правдоподібне.

ТАЄМНИЧА НЕДУГА?

Міський уряд здоровля в Джерзі Сити розслідує дивну пошесть серед дітей, що вибухла недавно в місті та досі забрала вже 4 жертви. Недуга подібна до запалення кишок („гастро ентеритіс"). Між померлими є Вальтер і Александер Боросевичі.

КИТАЙСЬКА МОВА ЛАТИНКОЮ.

Совітська академія наук пристосувала на свій спосіб латинську азбуку до китайської мови. Щоби віддати докладно вимову кожного китайського слова навіть у діялектах, ужито 34 латинських букв. Та азбука буде обовязувати все китайське населення, що творить сильний елемент на східній території совітської держави.

ШАНУЙТЕ СВІЙ ШЛУНОК!

Фармакольоґічний інститут у Вірцбурґу ствердив старий наказ народної гіґієни, що не вільно пити зимної води, зівши більшу скількість свіжих овочів. Пів фунта свіжих дозрілих черешень покраяно на дрібні кусочки і залято пів літра свіжої води. В кімнатній температурі черешні напучнявіли від води так сильно, що їх обєм побільшився ще більше, причому виступила ферментація. Розуміється, що це сильніще розвивається цей процес у шлунку чоловіка, причому виступають сильні болі, розширення жолудка і забурення в травленні. Ще гіршi наслідки викликує зимна вода після спожиття овочів недозрілих, що мають тверду, тяжко стравну целюльозу. Крім того недозрілий овоч має багато овочевого квасу, що може спричинити катар кишок. Правда, є сильні організми, що видержують це безкарно, але назагал треба приняти гіґієнічне правило, що після спожиття свіжих овочів пити воду є небезпечно. Треба зачекати бодай дві години, аж шлунок стравить овочі. Торкається це головно черешень і малин. Річ природна, що ще шкідливіше пити на овочі пиво, молоко або свіжий винний мошт, бо вони викликують у шлунку ще сильніший ферментаційний процес.

ВСЯ НІМЕЧЧИНА В ЖАЛОБІ ПО ГІНДЕНБУРҐУ

БЕРЛІН (Німеччина). — Увесь німецький нарід з тяжким болем переживає смерть свого великого героя світової війни й президента-батька молодої республики. Всі тепер відчувають, що Німеччина стратила ту скелю, об яку нераз розбивалися ріжні спроби крайніх течій вкинути в хаос державу. Всі питають, що тепер буде з Німеччиною, коли не стало того, що своїм авторитетом нераз стримував від катастрофи життя німецької републики.

Гінденбурґа поховають у вівторок під памятником вояків, що впали в бою з московською армією під Таненберґом. Це була в 1914 році перша перемога німецької армії над московською армією, яка зробила перелом на німецько-російському фронті та прославила Гінденбурґа й відкрила йому дорогу до слави й верховного командування цілою німецькою армією, а пізніще до президентури в Німеччині.

Зі всіх сторін світу, від усіх держав і від Ліґи Націй прийшли кондоленції зприводу смерти великого німецького патріота. Замітно, що більшість кондоленцій приходить на руки Гінденбурґового сина, полковника Отта Гінденбурґа, а не на руки уряду, чи Гітлера. Так зробив король Англії, також й бувший кайзер та інші суверени й уряди.

Гітлер проголосив себе канцлером і лідером німецької нації. В свому листі до міністра справ внутрішніх він каже, що покійний Гінденбурґ підніс становище президента на таку висоту, що годі, комуб то не було, заняти його тепер без уповноваження цілого німецького народу. Тому Гітлер призначив на 19 серпня плебісцит-вибори на становище президента.

З наказу ґенерала Бломберґа, міністра війни, вся армія присягнула служити Гітлерови, як провідникови нації, не шкодуючи свого життя. Це тимчасово скріпить становище Гітлера в Німеччині, хоч думають, що фактично тепер не Гітлер буде керувати армією, а навпаки, армія керуватиме ним.

ФРАНЦІЯ ЗАНЕПОКОЄНА.

ПАРИЖ (Франція). — Смерть фельдмаршала Гінденбурґа припала на той час, коли Франція ховала свого четвертого маршала, що помер по великій війні, Ляоте. На його похороні виголосив промову воєнний міністер, маршал Петен, який сказав, що тепер Франція стоїть перед такими подіями, які вимагають від її народу вовної єдности, бо лише єдність і любов та готовість до самопожертви вратують Францію від тяжких подій, які можуть настати навіть у недалекій будучности.

Промову маршала Петена вважають висловом того занепокоєння, яке наступило у Франції та в більшости европейських держав зі смертю Гінденбурґа. Назагал ніхто не знає, куди тепер поведе Гітлер свою політику й чи не викличе вона нової світової катастрофи.

СТО СІМДЕСЯТЬ ДВА РОКИ ВЯЗНИЦІ.

СТАНИСЛАВІВ (Західня Україна). — Тут закінчився великий судовий процес, який витočила польська влада проти 16 українських молодиків за їх приналежність до Організації Українських Націоналістів, що в Польщі тепер уважається державною зрадою. Розправа тягнулася 18 днів.

Суд засудив їх на тяжку вязницю на 172 роки. Найсуворіший присуд дістав Володимир Янич зі Львова — 14 літ тяжкої вязниці, а найменший присуд — Романа Чорна, кельнерка зі Львова, та Микола Баран, селянин із Завадова, яких засуджено на 6 років. Інших засуджено на 12, 11, 10 і 9 років кождого з позбавленням усіх горожанських прав на 10 років.

ДАЛІ ПАКУЮТЬ ДО КОНЦЕНТРАЦІЙНИХ ТАБОРІВ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Вже майже з усіх повітів східньої Галичини дійшли відомости, що до концентраційного табору в Березі Картуській усе більше відправляють українських діячів та взагалі тих, кого влада запідозріває в українській національній свідомости.

Пакування табору українським елементом переводиться систематично й послідовно. Ясно, що Польща старається обезкровити український національний елемент на українських землях, загарбаних нею.

КОМУНІСТИ ЗНИЩАТЬ ПАМЯТНИК БОГДАНОВИ ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — З Києва наспішли відомости, що московська комуністична влада в Києві буде по свойому перебудовувати стародавню столицю України. Большевики хочуть старовинній і великої історичної ваги Михайлівський манастир перебудувати на дім совітів. Для „розширення" Софійської площі большевики задумують знести й знищити памятник Богданови Хмельницькому.

Цей памятник уже тепер обмотано брудними ряднами, над якими повіває червоний прапор — ознака панування комуністичної Москви в Києві.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Тел „Свободи" BErgen 4-0237 Тел У Н Союза BErgen 4-1018.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СМЕРТЬ ГІНДЕНБУРҐА

Німеччина стратила великого свого вояка й державного мужа саме в найтяжчу годину свого політичного та економічного життя, яка її спіткала в повоєннім часі. Тепер, коли німецький нарід найбільше потребував президента Гінденбурґа, смерть забрала його. Хоч останніми часами Гінденбурґ фактично мало втручався в державні справи, а Гітлер робив, що хотів, усеж авторитет Гінденбурґа стримував від виступів елементи, незадоволені з політики Гітлера, надаючи гітлерівській політиці авторитет президента держави, перед яким ціла Німеччина клонила свою голову.

Смерть Гінденбурґа тяжко відбилася не лише на самій Німеччині. Вона викликала занепокоєння й в інших державах, які вірили й знали, що Гінденбурґ ще міг стримати німецькі „горячі ґолови" від багатьох необачних кроків. Зокрема Франція, яка колись домагалася поставлення під суд Гінденбурґа, яка косим оком дивилася на вибрання його президентом Німеччини, тепер найбільше відчуває втрату того, що вмілою рукою стримував усі німецькі крайні елементи від таких необачних кроків, які могли би привести до нової світової катастрофи.

Що буде тепер з Німеччиною та як її майбутнє відібється на світовому життю, годі сказати. Можна лиш одно передбачити: що бувша антанта, мала антанта та інші противники Німеччини тепер почнуть ще більше готуватися до боротьби, яка може виникнути внаслідок ріжних несподіванок у Німеччині. Смерть Гінденбурґа збільшить у Німеччині неспокій, який усе там нутрить, а також зробить ще більше непевними майбутні міжнародні відносини. Смерть старого великого патріота й державного мужа Німеччини може стати катастрофою не лише для самої Німеччини, але для більшости европейських держав.

Тому з такою нервовістю всі прислухувалися до чуток про стан його здоровя, які виходили з дому Гінденбурґа. Тому всі політики чекали з нетерплячкою відомостей про старого фельдмаршала, бо всіх непокоїть таємничість майбутности. Гітлер, який щойно здавив незадоволення в лавах власних боєвиків, тепер має перед собою проблєму опанувати реґулярну армію, яка досі не була армією якоїсь партії, чи ґрупи, а підлягала виключно президентови держави. Становище канцлера є партійно-політичне, а тому можна сподіватися, що перша кріза в Німеччині наступить внаслідок незадоволення армії з президентури Гітлера. Та сьогодня ще годі сказати, на якому роздорожу стоїть Німеччина, а з нею й уся Европа.

Е. Онацький.

СХІДНЄ ЛЬОКАРНО

Іменням „Льокарно" називають в політиці пакт межи Францією й Німеччиною, завязаний в 1923 р., в маленькому італійському містечку Льокарно. Цим пактом обидві ці держави зобовязалися утримувати існуючий стан річей в Приренщині, на кордонах межи Францією й Німеччиною, й Італія та Анґлія в свою чергу заґарантували, що коли би хтось із контрагентів (з тих, що підписали договір) наважився той пакт порушити, то вони виступили би проти напасника.

Франція є найбільше зацікавлена в затриманню існуючого стану річей, при котрому вона фактично є геґемонкою Европи. Кожна спроба, хоч би цілком плятонічна, перевести якусь направу несправедливостей Версайського та інших мирових договорів, видаєтья їй атентатом на спокій Европи та її забезпечене панування. З другого боку, Московщина, збираючи всі свої сили на травлення України та інших „незалежних" совітських републик, природно уважає, що всяка загроза війни на її кордонах могла би фатально відбитися на її пануванню над поневоленими народами бувшої російської імперії, і тому намагається за вяку ціну забезпечити себе на всіх кордонах від всяких несподіванок.

Таким чином і Франція й совітська Московщина є зацікавлені в однаковій мірі в затриманні за всяку ціну існуючого стану річей, — дарма, що при цьому стані річей так звана „світова революція", якою московські імперіялісти дурили світовий пролетаріят, відходить в цілковите забуття.

А тут ще почали кружляти по Европі фантастичні чутки про не менш фантастичні пляни прибалтійського Німця Розенберґа, що, виходячи з виголошеного Гітлєром „не тільки права, але й обовязку" німецького народу поширювати свої територіяльні володіння на Сході Европи, почав голосити необхідність „поділу" Росії. Сама по обі ідея „розділу" Росії була би і не зла, та приступати до неї треба великою підготовчою роботою і порозумінням з найбільш зацікавленими в тому поділі народами, а не з голосними вигуками в просторонь. Тимчасом, хоч і усякому було видно, що за тими вигуками та голошеннями фактично нема нічого поважного, Совіти не на жарти перелякалися. І перш за все вдарили з усією силою по Українцях, як найбільш небезпечнім елементі. А потім звернулися до дипльоматії. Перш за все запропонували балтійським державам, через котрі Німеччина мала повести наступ на Совіти при нагоді японського виступу, своєрідне Східнє Льокарно, при котрому Польща і Совіти виступили би ґарантантами непорушности їх території. Але прибалтійські держави відмовилися визнати над собою опіку Совітів і Польщі, — і то тим більше, що Польща досі не полагодила питання Вильна, яке вона по розбишацькому відняла була від Литви, позбавляючи її національної столиці. Подалі від таких опікунів!

Тоді Москва звернулася безпосередньо до Німеччини, пропонуючи їй підписати пакт непорушности кордонів прибалтійських держав. Німеччина відмовилася, бо, мовляв, не бачила жадної потреби в тому пакті.

А тимчасом по Европі кружляли все нові чутки. Порозуміння Німеччини з Польщею, до якого дійшли через відмову Німеччини на протязі десяти років підносити питання Данґіґського коридора, почало набирати такого сердечного характеру, що компетентні чинники почали отверто твердити про німецько-польський союз для нового розподілу Східньої Европи. Німеччина мала би заволодіти, в свойому наступі на Росію, Латвією та Естонією, а Польща — Литвою та Білорусю. Крім того Німеччина й Польща мали би допомогти Угорщині осягнути з Польщею спільні кордони, себто опанувати Підкарпаття, а Німці, через Словакію та Галичину мали би дістатися на Україну, де населення напевно підняло би повстання проти московських займанців. Жертвою цього пляну мала би стати таким чином Чехословаччина, прибалтійські держави та Росія.

При ближчому розгляді цей плян виглядає занадто фантастично і привів би, коли би його хтось наважився переводити в життя, до загальної европейської війни, бо Чехословаччина є звязана військовим договором з Румунією та Югославією, а за цими державами стоїть Франція.

Отже дуже можливо, що увесь цей плян є просто вигадкою самих большевиків, які надіялися таки дійти в той спосіб до „Східнього Льокарна", себто до забезпечення стану річей у Східній Европі. І дійсно, Франція, до котрої передтим большевики зверталися шість разів з пропозицією союзу проти Німеччини, вирішила перейняти на себе переведення отого Східнього Льокарна, що мало би забезпечити Европу від всяких несподіванок на східньо-европейському фронті. Їй вдалося переконати Анґлію й Італію, що це Східнє Льокарно не буде скероване спеціяльно проти Німеччини, але проти всякого, хто хотів би порушити мир, — отже і в обороні Німеччини, коли би хтось наважився на неї напасти. Та ця арґументація не переконує покищо самої Німеччини, і навіть Польщі, що в цьому питанні прислухується дуже до голосу Німеччини.

Тимчасом прибалтійські держави, з ініціятиви найбільш загроженої Литви, розпочали — і дуже успішно провадять переговори про пакт взаїмної допомоги, на випадок, колиб хтось із них був нападений. Москва всіляко допомагає переведенню цих переговорів, і Літвінов запросив міністрів закордонних справ Литви й Естонії на першого серпня ц. р. до Москви.

Коли би всі ці пакти переведено в життя і — головне — коли би їх на довший час затримано, — в чому можна сильно сумніватися, — то для всіх тих, що ще надіються на якусь закордонну інтервенцію в боротьбі проти Московщини, залишалось би душе надій. І це має примусити їх стати рішучо на бік орієнтації лише на власні сили, лише на сили національної революції, до якої мусить зрештою дійти свідома себе нація.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член 101 від. У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам нашої орґанізації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $35, котрі стали мені великою помічю у моїй недузі. Бажаю У. Н. Союзови якнайкращих успіхів. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Андрій Криванич,
Експорт, Па.

Стефанія Нагірна.

ДЕНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ НА ЕМІҐРАЦІЇ

(Реферат, читаний на І. Українськім Жіночім Конґресі).

(4)

Разом із світлими, вище наведеними моментами приходиться ствердити й сумні, і то залежні в більшості від нас самих. Тут маю на увазі деякі моменти з українського життя в Братиславі на Словаччині, де перебуває яких 120 українських еміґрантів у більшості з Галичини. Старанням д-ра Бризгуна і його дружини пів року тому засновано в Братиславі при Т-ві „Просвіта" українську школу, де вечорами вчать дітей по українськи писати й читати, але на 27 шкільних дітей (всього дітей у Братиславі 34) тільки 8 відвідують школу, й то переважно діти робітників, бувших стрільців УГА.

Діти може і ходилиб, але батьки не посилають. Причини ріжні. Один батько не посилає тому своєї дитини до української школи, що, на його погляд, школа ця занадто демократична, з огляду на те, що туди ходять діти робітників; другий боїться, щоб його дитина не перетомилася, бо ходить до словацької школи; третій думає, що для національної свідомости його дитини вистарчить, коли вона час від часу одягне український народній стрій і т. д. Потвердженням вище наведеного є ще один факт, а саме, що з Братислави нема ніодної дитини в українській ґімназії в Ржевніцах, а з 34 дітей, до заснування української школи, тільки 3 вміли говорити українською мовою; решта дітей говорила мовою матери, себто по чеськи, німецьки чи словацьки. На 21 родин у Братиславі є тільки дві родини чисто українські, решта мішаної національности й завжди жінка-чужинка перетягає на свій бік чоловіка й дитину. А цих 8 дітей, що вписалися до української школи й передтим ні одного слова не знали по українськи, з захопленням відвідують школу. І за несповна пів року настільки вже опанували українську мову, що могли приготовити виставу на Свято Матери. Постепенно вдалося так зацікавити дітей, що кожде з них передплачує дитячий часопис „Дзвіночок". Крім школи в Братиславі є гурток пластунок, що має назву „Котенята", де зорґанізовано 5 дівчат (було з початку 9, але чотири перестали брати участь). Цей гурток видає часопис під назвою „Мяв", якого вийшло кілька чисел.

До 1933 р. була ще дитяча школа в Ліберці, де сходилися діти три рази на тиждень на науку, але не піддержана ні батьками, ні громадянством, мусіла підупасти.

Так невідрадно з національного боку виглядає більшість дітей українських кольоній в Чехії.

Ще менше потішаючі вісти приходять з українських земель під румунською владою, де сама держава свідомо займається денаціоналізацією українського населення. В Румунії всі національні меншості мають свої школи, тільки Українці не вибороли собі цього права і стратили навіть ті школи, які за Австрії зовсім добре розвивалися.

Тяжко було здобути навіть 4 чи 6 годин української мови в румунських школах, але й ці години знаходяться останніми в розкладі годин, значить, майже необовязкові. З немалим трудом одержала „Рідна Школа" в Чернівцях дозвіл на вакаційні курси української мови.

Коли справа українського шкільництва в Румунії так стоїть, то й діти еміґрантів, які відвідують румунські школи, не можуть знати української мови та не можуть бути національно свідомі. Добре, коли яка еміґрантська дитина попала на українське село, там не так легко її зденаціоналізувати, бо товариство українських дітей-селян, які говорять виключно рідною мовою, не допустить до того.

Зате діти-еміґранти, що живуть у великих містах, як Букарешт, Журжі, Баків і інші, як довідуємося зі звіту української громади з 1933 року, майже всі не знають української мови, тому в громаді зродилась думка заснувати дитячий садок. Отже в Румунії під загрозою денаціоналізації не тільки діти еміґрантів, але й десятки тисяч місцевих дітей.

Українська еміґрація в Німеччині розміщена в Берліні, Гамбурґу, Мінхені й інших містах. Найбільшим осідком є Берлін, де знаходяться біля 2,000 Українців. Постійно чуємо й читаємо про велику наукову діяльність Українського Наукового Інституту, де згромадилось багато наших учених, але ніде не зустріла я відомостей про наших дітей.

Ще є й інші еміґрантські кольонії, як у Бельгії, Швайцарії, Литві, Латвії, Фінляндії, але не буду над ними зупинятися, бо положення дітей еміґрантів у тих країнах нічим не ріжниться від інших.

Нічого потішаючого не можна сказати про національне виховання наших дітей в Болгарії, Югославії та Туреччині. В усіх цих країнах перебуває коло 250 дітей українських еміґрантів.

Ні в одній з цих країн українських шкіл нема. Діти ходять або до місцевих шкіл болгарських, або й московських (особливо в Югославії). 90% українських подруж у згаданих країнах є мішаної національности. В подружах мішаних діти говорять мовою матери: в Болгації болгарською, в Югославії сербською або російською. В подружах, де обоє родичі є Українцями, переважає мова московська, головно з вини жінок, але не бракує подруж, які говорять рідною мовою.

(Кінець).

З ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ У. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Дня 18 липня ц. р. зійшлися на наради урядники місцевих відділів У. Н. Союза, які входять в склад Ювилейного Комітету, в справі обговорення потрібного матеріялу на ювилейне свято, і рівночасно обговорено справу орґанізування нового відділу до У. Н. Союза. В справі орґанізування такого відділу забрав голос один член комітету і заявив присутним, що вже має приготовлену ґрупу самих молодих Українців, тут роджених, які ще не належать до У. Н. Союза. Комітет рішив цю справу віддати до дальшого розпорядження цьому членови комітету, яко орґанізатореви нового відділу.

Ювилейний Комітет при помочі орґанізатора, повідомляє всіх Українців в Джерзи Сіти, що перші орґанізаційні збори відбудуться дня 6 серпня 1934 року в годині 7.30 ввечір, в галі У. Н. Дому, число 181-183 Фліт вулиця.

На ці збори просимо всіх молодих Українців прийти на спільні наради. Зокрема просимо українських батьків, щоб подбали про те, щоб їх діти вписали себе до нового відділу, який буде зорґанізований зі самих молодих Українців і Українок.

Ювилейний Комітет.

СУЧАСНЕ МІЖНАРОДНЄ ПОЛОЖЕННЯ І ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

(Промова голови Союза Укранок, посолки Мілени Рудницької, при відкриттю Українського Жіночого Конґресу в Станиславові дня 23. червня 1934 року).

(4)

Зросла національна свідомість найширших шарів громадянства на всіх українських просторах, національна свідомість не тільки в значінні почуття своєї національної відрубности, але також у значінні свідомого змагання до здійснення національного ідеалу. Зросла активність українських мас, які виявляють подиву гідну завзятість в обороні національних інтересів та величезну готовість до жертв. Одним словом: Процес національно-політичної кристалізації, процес переміни народу на націю — поступає безупинно вперед. А в цій переміні потенціяльної енерґії народу на розгонову, українська жінка грає не меншу ролю, як чоловік.

Але заки освідомимо собі, де наше, українського жіноцтва, місце серед громадянства і яка наша роля на тлі змагань нації, погляньмо ще на положення українського народу з перспективи всесвітніх відносин і міжнародньої політики.

Схарактеризувати в кількох реченнях те, що діється у світі та як воно відбивається на нас — річ не легка. Знаходимося у кліщах якогось великого історичного процесу, в якому всі дотеперішні доґми і вартости переходять пере цінку. Ми попали у вир хаосу, в якому серед болів і корчів родяться нові форми життя, нова людина. Кріза політична й устроєва, соціяльна і господарська, культурна і духова охопила цілий світ і не відомо, що з неї вирине. Кріза ця чи загибіль культури, сумерк, чи тільки потрясення одної епохи в історії людства?

Ніхто цього не знає і не це має для нас головне значіння. А те для нас найважніше, щоби в тих процесах, які йдуть у світі і в які ми — по волі чи неволі — втягнені, не бути обектом, а субектом історії. Річ у тому, щоби не стояти тільки на периферії подій, а бути їх співтворцями, бути жовнірами, які боряться за краще завтра та будують власними зусиллями, невдачами і побідами, свою майбутність.

Яким шляхом піде розвиток подій у міжнародній політиці — ніхто цього передбачити не може. І тільки одно певне можна сказати про сівітову політичну ситуацію: що нема в ній нічого певного. Бачимо щораз виразніше нетривкість, пливкість відносин. Міняються майже з місяця на місяць. Протягом 24 годин творяться нові орієнтації і нові політичні констеляції. І тяжко навіть вгадати, котрі з тих змін мають структуральний, а котрі тільки конюнктуральний характер.

Одначе не у змінчивих констеляціях річ, не у тимчасовому, більше чи менше для нас корисному укладі міжнародніх сил лежить суть питання. Для оцінки міжнародного положення української справи найбільше значіння має тенденція розвитку цих сил. Чи ця тенденція йде по лінії наших інтересів, чи в протилежному напрямі?

Можна би перечислити довгу низку фактів на те, що гороскопи для української справи на міжнародній арені не є відрадні. Велика динаміка наших обох головних сусідів, петрифікація тих державних орґанізмів, у яких знайшлися західні українські землі, опір чинників, заінтересованих в удержанні теперішньої мапи Европи, яка зробила нас причіпкою до чотирох держав — те все безумовно факти для нас некорисні і грізні.

Але побіч них можна навести інші, які з непохитною певністю вказують на те, що час працює для нас, а не проти нас. Всі познаки промовляють за те, що йде до великої збройної розправи у світі. Вказує на те не тільки нервова атмосфера в Европі, яскравим вислідом якої є перегони у зброєннях, але й щораз грізніші блискавки на Далекому Сході. На порядок денний світової політики входить проблема Східньої Европи, а у звязку зі сподіваним розбиттям російської імперії щораз актуальнішою у світі стає наша справа. З року на рік зростає поінформованість і зацікавлення світа українською проблемою. Ніколи не писали у світовій пресі стільки про українські справи, що протягом одного останнього року. І хоч кожний підходить до українського питання зі становища власного інтересу, хоч для урядів держав і т. зв. міродайних кол ми є ще тільки цінним предметом, то всетаки щораз частіше лунають у світі голоси про необхідність створення української держави, як чинника світової рівноваги.

Щоби ця концепція державної незалежности України могла викристалізуватись у світовій опінії, щоби вона могла у свідомости державних мужів і широких кол европейського громадянства звязатися в льоґічну цілість з політичними і господарськими потребами Европи, на те треба з нашого боку ще багато енерґійної пропаґандивної праці, а передовсім треба давати світови якнайбільше доказів нашої волі та зрілости до самостійного життя.

Не переціннюємо значіння міжнародньої пропаґанди, не манимо себе, щоби хтонебудь з приязни, з симпатії, чи з якогось почуття справедливости поміг нам.

Знаємо, що реалізація Національного Ідеалу залежить в останній мірі тільки від нас самих. Але з другого боку розуміємо значіння добрих звязків зі світом, побудованих на спільноті інтересів.

Ось так виглядає українська дійсність. На тлі світового хаосу, в обличі грядучих катаклізмів, які запечатають нашу долю на довгі десятки літ — народ розсварений, розбитий.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ВСЕ НА ВИСТАВУ.

Коли свого часу в Канаді вродилися пять близнят, родичам дітей запропоновано виставити їх на світовій виставі в Шікаго.

Коли тепер поліція нарешті допала й убила найбільшого американського бандита, один водевільний підприємець старався показувати на сцені родину вбитого бандита.

Тяжко вгадати, що в таких річах може покріпити серце, або розбудити високу думку. Що глядачеви з того, що він побачить близнята або почує батька Дилинджера? Хіба те, що він може похвалитися: „І я там був, мід-вино пив".

НОСИТЬ ВОВК, ПОНЕСУТЬ І ВОВКА.

Одного дня австрійський канцлер Дольфус стратив одного соціяліста три години по тім, як його поставив на суд. Наступного дня Дольфуса вбито серед невдалого „пучу".

СТРАХ ПЕРЕД СЛОВАМИ.

Англійський письменник А. П. Герберт дискутує в своїй повісти „Голі Деддок" питання розводів.

Говорить він устами одної особи в повісти про Англійців таке:

„Англійці бояться злих слів. Одним з тих злих слів є слово „розвід". Кождий дивиться згори на розведену жінку. А-ле як жінка поповнить вбивство, вони збирають за неї петицію, як вона вийде вільна, кожда газета хоче видавати її спомини. Цього вони не робили, якби вона була розведена".

Це між іншим дає деякий причинок до дискусії про розводи в Америці, котру розбурхали між іншим протести священиків, проповідників і рабінів проти фільм.

„АРІЙСЬКА ВИЩІСТЬ".

Англійський учений Ґрефтон Еліот Смит виступив на конгресі антропольоґів і етноґрафів у Лондоні з гострою критикою думки про вищість Арійців, котру „наці" вважають за одну з наукових основ своєї політичної науки.

Смит висміяв балачки про те, що, мовляв, Арійці, а спеціяльно Німці, почали цивілізацію. Каже він, що для початку цивілізації передовсім заслужилися середземно-морські племена.

Далі вчений почав глузувати. Говорення про арійські очі й арійську кров варта стільки, що говорення про довгочерепну граматику або короткочерепний словар".

Так говорив учений, котрий колись може й самий почував бажання знайти якийсь доказ на свою расову вищість. Слухали його німецькі делегати, слухали мовчки й без протесту кпин з наукових дурниць, до яких договорилася, ловлячи народній сентимент, націстична демагоґія.

РАТУВАТИ, АЛЕ ЯК?

У Брукліні повстала організація „Бруклин Вімен'с Корт Алайенс", котра поклала собі за ціль ратувати так звані „упавші жінки".

Організація бере „упавші жінки" від судді. Звідси назва організації. Діставши таку жінку, організація старається про те, чого їй треба: одежі, поживи, хати, лікарської допомоги для неї й для дитини, а потім праці, щоби вона сама могла собі помогти.

Організація каже, що це багато кращий спосіб, ніж старий спосіб проповідувати такій жінці про її упадок та страшити її досмертними й вічними карами.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

МІНІСТЕР МІХАЛОВСЬКИЙ ПРО ВБИВСТВО МІНІСТРА ПЕРАЦЬКОГО

Заява, що вбивником був член ОУН.

У „Газеті Польській" появилося інтервю з міністром судівництва Міхаловським про хід і висліди слідства в справі вбивства пок. мін. Перацького. На запит, чи вважає вже можливою річчю подати до прилюдного відома вислід слідства, міністер заявив:

„Саме в цій хвилині дістаю таку звітку, що без шкоди можна поінформувати публику про висліди дотеперішнього слідства. Не осталось воно без успіху. Навпаки, довело до того, що, як відомо, з якого середовища вийшов злочин, де повстала ініціятива і де йшло приготування. Вправді виконавець утік, але в руках влади залишилась низка предметів, що навели на правдивий шлях. А саме: капелюх, що його кинув на вулиці Фоксаль, пальто, знайдене у брамі дому ч. 5 при вул. Окульник, зізнання кількох осіб, що бачили його підчас утечі, врешті вибуховий набій, кинений підчас утечі.

Одначе тому, що не було докладних даних і що зізнання свідків були суперечні, слідство не пішло в одній напрямку, але в усіх можливих напрямках. Не підлягало ніякому сумнівови, що замах мусів вийти зі зорганізованого середовища, тому, що переведення замаху вказувало на добре обдуману акцію, що могла вийти лише зі середовища зорганізованого. Отже влада пішла шляхом усіх можливостей і в усіх напрямках розсліджувати організації, які могли входити в гру.

У звязку із знайденою блакитно-жовтою ленточкою, яка була така сама як та, що її продає ОУН, власти звернули слідство в напрямку тої організації і повязали факт тої ленточки з тим, що сталося в Кракові в днях 13. і 14 червня, отже напередодні злочину, де викрито істнування боєвого референту Екзекутиви ОУН та лябораторію вибухових матеріялів, що служили до сладжування вибухових набоїв. Точна експертиза ствердила понад усякий сумнів, що бомба, яку вбивник покинув підчас утечі, була виконана в лябораторії ОУН у Кракові. Підчас того, як викрили лябораторію боєвого референту ОУН, арештували власника й керманича лябораторії та одного чоловіка, що був звязковим поміж поодинокими членами і владою організації та лябораторією ОУН. В той спосіб в руках влади знайшлись дві особи, яких звязок зі злочином є безсумнівним. Таким робом ствердженo, з якого середовища вийшов злочинець і рішення та переведення вбивства пок. міністра Перацького. Погоня дала судовій владі 18. червня ц. р. пізним вечором інформації про одного чоловіка, якого опис згоджувався з зізнаннями людей, що бачили виконання атентату. Знов інші подробиці вказували на його звязок з лябораторією в Кракові та замахом у Варшаві. Той чоловік сів на корабель у Данціґу, щоби відплисти до одного з німецьких портів. Негайно впродовж ночі судові власти довели до зупинення того чоловіка на території Німеччини і відставлення його 19. червня до Варшави. Мушу підкреслити надзвичайно льояльну і метку поміч німецьких властей у погоні за злочинцем та арештуванні його.

Підчас слідства стверджено, що піманий є відомим боєвиком ОУН та найбільш імовірно винуватцем убивства. У висліді слідства устійнено такі факти: Стверджено відповідальне за вбивство середовище, а саме тайну організацію ОУН. 2) В руках влади знахoдяться три боєвики ОУН, з яких двох брали участь у приготуванні до замаху у фабрикації бомби, а третій брав участь у виконанні атентату".

В справі погоні за самим убивником, який знаходиться поза межами Польщі, міністер заявив, що „не резиґнуємо з дальших зусиль піймати злочинця, але мушу ствердити, що в цьому моменті нема на це великих надій". Слідство було доручене апеляційному судді для справ особливої ваги, Вітумінському, який веде його під доглядом прокуратора апеляційного суду, Казимира Рудніцького. — („Діло").

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДИ.

Іміграційні справи.

Питання: Чи може пороблено які зміни в приписах іміґраційних законів? Я цікавий знати, чи є яка можливість спровадити до Злучених Держав мого брата та його родину, котрі по правилам не можуть домагатись законного першенства в квоті.

Відповідь: Звичайно іміґрація з европейських країв остається майже незмінна. Нема змін в приписах і тому американські консулі не узгляднюють прохань аплікантів на візу, а саме через безробіття у Злучених Державах і небезпеку, щоби іміґрант не стався тягаром громади, що власне було би противне законам. Ваш брат та його родина не мають можливости дістати іміґраційну візу у близькій будучности, хіба якщо має доволі грошевих засобів на своє вдержання без заробітків на довгий протяг часу.

Незаконний приїзд.

Питання: Чи чужинцеви, що нелегально прибув до Злучених Держав, грозить, по закону, тільки депортація (вислання з краю), чи може теж в додатку грошева чи тюремна кара?

Відповідь: Вимірювання кари залежить від дати неправного приїзду. Хто нелегально приїхав після 1. липня 1924 року, підлягає депортації. Дня 4. березня 1929 року ухвалено поправку закона, на підставі котрої всіх прибувших нелегально після тої дати карають тюрмою та гривною, а по відсидженню чи заплаченні кари депортують.

Горожанські папери.

Питання: Я приїхав до Злучених Держав перед 29. червня 1906 року, памятаю докладно дату приїзду та назву корабля. Чи можу відразу подаватись на „другі папери" без вибирання „перших паперів"?

Відповідь: Не можна вносити подання на горожанство без „перших паперів". Хто годен доказати, що приїхав перед 29. червня 1906 року та жив у Злучених Державах від того часу безперервно, не потребує посвідки приїзду і тимсамим платить пять долярів менше титулом належитости за видачу паперів. Тільки жінки американських горожан не вибирають „перших паперів".

Приїзд під чужим назвищем.

Питання: Я приїхав до Злучених Держав 1912 року на пашпорт мого кревного, щоби тим оминути військову службу. Памятаю точно всі дані про мій приїзд, та, не зважаючи на те, коли два місяці тому я подався на горожанство, мені сказали, що мушу зареєструватись по вимогам закона з дня 2. березня 1929 року, а мене не стати на такі кошти. Чи є з того який вихід?

Відповідь: Залюбки повідомляємо, що в тій справі недавно тому зроблено зміну приписів закона. Чужинці, котрі приїхали під будьяким прибраним назвищем перед 22. травня 1918 року, коли завели пашпортову систему, не будуть більше реєструватись ані побоюватись за свій побут, коли такий приїзд не був нарушенням американських законів. Але хто приїхав на чуже імя після вище згаданої дати, мусить реєструватися, заки буде допущений до горожанства.

Кревні як натуралізаційні свідки.

Питання: Чи може чоловік бути за свідка в натуралізаційнім суді своїй жінці, брат своєї сестрі, стрий братанкові, тощо?

Відповідь: Краще і порадно не брати кревних на свідків. У декотрих натуралізаційних округах близьких кревних не допускають на свідків, а знов декуди не роблять в тому напрямку ніяких ріжниць. Коли маєте труднощі у вишуканню свідків зпоміж чужих людей, запитайте у бюрі вашої округи, де подається аплікації на горожанство, чи кревних допустять на натуралізаційних свідків.

ФЛІС.

Д-р Г. Г. Скеґар, Шікаґо, Ілл.

КОЛИ ПОВСТАЛО ЖИТТЯ НА ЗЕМЛІ

III.

Крім раду є ще один радіоактивний елемент, під назвою ураній. Власне цього мінералу, а не раду вживають у геольоґії до численя віку землі, бо атоми уранія експльодують рідше як рад. Треба пять біліонів років, щоби зужилася половина малої грудочки уранія.

Це не є така легка справа обчислити вік радіоактивних елементів — каже проф. Кнопф. Вибрані до цього вчені обчисляють дуже точно найменші подробиці. По них приходить другий відділ учених та провірюють усі рахунки, хемічні досліди, аналізи, міри і ваги. Найбільшу увагу звертають вони на камінь, де знайдено ці радіоактивні мінерали, та де знайдено в нім закаменілости. Це конечно треба знати, бо інакше вчені не будуть знати, на котрім періоді життя цей накручений годинник був поставлений (в цім випадку створений). Власне через це сотки зразків радіоактивних мінералів дістали відкинені, бо вони не надаються до наукових висновків, а принято лише сім, як уже попередно сказано.

IV.

Найновіший із цих радіоактивних годинників був створений 260,000,000 літ тому. Сталося це в тому періоді, коли в тропічних лісах з папоротних дерев творилося вугля. Другий радіоактивний елемент має 450,000,000 літ, себто повстав у тім часі, коли повстали риби в горячих морях. Третій елемент — це три ріжні мінерали, які повстали в тій части нашої землі, де є тепер Норвеґія, а це сталося один біліон літ тому. Крім цих знайдено в Кістон, Норт Дакота ще один мінерал, який має один біліон 465 мільонів літ. Останній мінерал знайдено в Росії, а його вік обчислюють на один біліон 852 мільонів літ. Власне з цих досліди наука догадується, що наша земля мусіла бути остиглою кулею вже тому більше ніж 2 біліони літ, бо радіоактивний мінерал, який знайдено в камені, був осілий на камені, що вже був давно сформований. І власне тому наука твердить, що життя на землі (в якій формі це би не було) повстало тому 2 біліони літ.

Крім раду, пише д-р Лал, маємо ще такі радіоактивні металі, як актій, торій, польоній і інші. Але маємо й металі, які з природи не були радіоактивні, а зроблено їх такими штучним способом. За цю штуку треба найбільше подякувати дочці славної мадам Кюрі, Ірині Кюрі-Жоліот. Вона то, в спілці із своїм чоловіком, відкрила, що коли піддати елементи алюмінію, маґнезію і борану під бомбардування альфа частинок, то ці мінерали стануть радіоактивними. Ці експерименти переведено в інших лябораторіях і вислід був тойсамий.

Повищі мінерали були радіоактивними ось-такий час: боран був активний 14 мінут, маґнезій 2 мінути і 30 секунд, а алюміній 3 мінути і 15 секунд. Рівночасно кождий з цих металів перейшов зміну, заминився в зовсім новий, дотепер нікому невідомий метал, і так: боран став радіоводнем, маґнезій став радіо-сіліконом, а алюміній став радіо-фосфором.

Це відкриття має велике значіння в фізиці, а рівночасно доказує нам, як мало ми ще знаємо про металі. Ми не опанували ще знаних нам 92 елементів на землі, ані навіть не знаємо, чи кождий з цих елементів є вже в своїй остаточній формі, або чи має він переходити які зміни. Дальших тверджень і формул не подаю, бо вони будуть незрозумілі пересічному читачеви, що не вчився хемії і фізики.

V.

Найбільшою загадкою для біольоґів є те, чому треба було такого довгого часу, щоби розвинулося життя. Ми, примірно, знаємо, що вік планети виносить трохи менше ніж 200 мільонів літ. Але життя вже було на нашій землі поверх 1 біліон років, одначе поза морські буряни і червяки воно дуже довгий час дальше не поступило.

До таких невияснених див ще треба додати повстання ґрафіту, з якого виробляють олівці. Цей ґрафіт не повстав таксамо як вуголь (значить з дерева), але мусів повстати з самих протозоїв, або менших бактерій. Та хоч ми певно не можемо цього доказати, то всетаки наші реєстри певно доказують, що треба було пів біліона літ часу, щоби життя зорґанізувало себе в рід бактерія й омібу. По цім треба було ще одного пів біліона літ, щоби витворився морський бурян і червак. В третім півбіліоні витворився звір з більше скомплікованим тілом. До перших таких звірів на землі й у воді належать молюски з твердою шкаралупою на спині, а також октопус. Щойно далеко пізніше прийшли комахи.

Але звірі на землі — як показують записки — не прийшли скорше як у 3/4-тих періоду часу повстання життя на землі. Ссавці повстали аж по 19/20 періоді часу. Рахують, що чоловік повстав тому 2 міліони літ. Пізніше життя розвивається вже скорим темпом. Еволюція за останніх сто мільонів літ поступила багато дальше ніж за перших 1,900,000,000 літ. А що нас далі чекає, цього не годна відгадати і найбуйніша уява чоловіка.

(Кінець).

ЖАРТИ.

Якась дуже багата пані записала великі гроші на будову санаторії для нервово хорих. Раз прийшла оглянути свою фондацію. Побачила, що майже всі мешканці санаторії роблять якусь легку роботу, щоби забували свою нервовість. Як пішла до саду, побачила там молодого чоловіка, що спокійно спав собі під деревом. Збудила його та спитала:

— Чому ви не працюєте?

— Бо я варят, — відповів молодий чоловік.

— А інші працюють, — запримітила фондаторка.

— Та аж таким варятом, як тамті всі, я ще не є! — відповів молодий чоловік.

Куштибан просив свого директора, щоби звільнив його на один день, бо хоче помогти своїй жінці при перепровадженні. Директор підозрівав, що службовець хоче піти на кінські перегони, тому хотів випробувати службовця:

— То дуже дивне, бо я щойно вчора припадково стрінув вашу жінку й вона згадувала мені, що все при перепровадженні ви їй на перешкоді й вона зовсім не може вами послужитися!

Куштибан подумав хвилинку, потім сказав:

— Мені здається, пане директоре, що ми оба одинакові брехуни, бо я зовсім не є жонатий.

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

THE PEN PAL COLUMN

I have received an "Open Letter to the Pen Pal Column" from Joseph Milne, one of the Pen Pals. Here it is:

"It is indeed a gratifying thing to see that more than two hundred readers of the Ukrainian Weekly have listed their names as Pen Pals. It just goes to prove that there is a strong bond amongst the offsprings of the Ukrainian immigrants. The need for such a Column is apparent, for the response to the idea of a Pen Pal Column has been great. I will try to point out a reason for the need of such a Column.

"On this continent there are many Ukrainians living under different kinds of conditions. A person living in or near a metropolis like New York, Chicago or Philadelphia, naturally leads a different sort of a life than that of a person living in a rural district. Due to financial conditions, it isn't possible for all of us to travel thruout the length and breadth of this continent solely for the purpose of experiencing the changing conditions. However, we all can invest in a three-cent stamp and travel along with the pony-express, as it were, learning how the other half lives.

"What is simpler than to have a young lady in Nebraska receive a letter from a young man in New York, in which she is told of wonderful things to be seen; the kind of life that is lead; and the types of people to be found in New York? She in turn writes about the great corn belt with its peaceful simplicity; its glorious freedom from the bustle and confusion that one endures in a large city; and its smokeless starlit skies. Later they exchange thoughts about the social life that goes on in both places. After that we have an exchange of photographs, both personal and scenic thru which there is a real exchange. A great advertising man once said that a picture is worth more than a thousand words, so that when the girl sees views of New York, she more readily appreciates what there is to be seen. The boy who has never been on a farm, sees for the first time that there is such a thing as a horizon, and not just skylines of tenement houses.

"If there hadn't been a Pen Pal Column, these two would never have had the opportunity of corresponding. This Column has created many friendships that may or may not be lasting. That depends on the Pen Pals.

"Quite recently I visited a little city in northern Ontario where I found over three hundred Ukrainian families. I met a young lady there who was practically a fanatic on Ukrainian patriotism. She assured me that all Ukrainian-Canadians are imbued with such a spirit. I am sure that such is the case. During the Ukrainian Youth's League of North America Convention in Chicago last Summer, quite a delegation of young Ukrainians from Canada took part. Their conduct and expressed views proved that they do not differ any from the Ukrainian-Americans. Yet, I don't think a solitary person has written to the Column from Canada. Aren't they at all interested in forming Pen Pal alliances with Ukrainian-Americans? I am sure that they can write some very interesting letters.

"In closing, I wish to thank you for permitting me to express my views. I trust that the Column will continue as such, and that we will have listed within its borders names that will carry ages under twelve as well as over."

Joseph Milne."

Thanks for the interestingly written letter, Joseph. I am sure that the Pen Pals enjoyed it very much.

And now to get down the names and addresses of those who wish to open a correspondence. We'll start with

Miss GENEVLEVE M. HANIOSHYN, 397 Monroe St., Passaic, N. J., is 5 ft. 4 in. tall, weighs 104 lbs., has wavy ash-blonde hair and grey-blue eyes. Genevieve enjoys all sorts of sports. She is especially fond of dancing and music and does quite a bit of reading. Genevieve will exchange photographs with her pen pals. She would like to hear from both boys and girls. Please don't disappoint her. Age 13.

Miss OLGA HRYCKO, 106 Erie tS., Lancaster, N. Y., is 4 ft. 4½ in. tall, has brown eyes and black hair. Olga is interested in baseball, basketball and a few other outdoor sports. She would like to correspond with Ukrainian girls who are from 12 to 15 years of age. Olga promises to answer all letters and will be greatly disappointed if she does not receive any. Age 13.

Miss HELEN KOHANOWSKI, R. F. D. 1, Box 25, Monaca, Pa., has blue eyes, light brown hair and is of slender build. Helen is interested in indoor and outdoor sports, hiking, sewing and cooking. As a hobby she collects postmarks. She would like to hear from Pen Pals from all over the country and guarantees to answer all letters. Age 15.

Miss OLGA WASYLUK, 97 Seaman St., New Brunswick, N. J., is 5 ft. 4 in. tall, has curly blonde hair, blue eyes and dimples. Olga is a junior at high school. She enjoys all sorts of sports and is fond of dancing. Would like to hear from all boys and girls. Age 16.

Miss JOSEPHINE HRYNYSHYN, N. Main St., Sunderland, Mass., is 5 ft. 4 in. tall, has a pair of blue eyes, a slender figure and claims that she is a "Titian Blonde." Josephine is interested in sports, dancing, and, last but not least, reading. She would like to hear from both boys and girls and promises to answer all letters promptly. Age 16.

Miss MOLLY HARBIN, R. F. D. 1, Otisville, Mich., is a slender blonde craving letters from either sex. Molly will gladly answer any letter sent to her and will exchange photographs. She is 5 ft. 2 in. tall and is full of life and says in her letter "Come on, everybody, and write!" Age 17.

Miss MARY SUCHANCHAK, 462 Morris Ave., Summit, N. J., is 5 ft. 4 in. tall, has brown hair and brown eyes. Mary loves dancing and takes a keen interest in outdoor sports. She would very much like to hear from Ukrainian boys and girls as there are only a few Ukrainian families living in Summit. She promises to answer all letters so please don't disappoint her. Age 17.

Miss KATHERINE BALL, 130 North East St., Sayre, Pa., would love to receive letters from all Pen Pals, both boys and girls, from all parts of the world. Katherine will be a senior at high school soon. She promises to answer all letters that she receives. Age 17.

Miss ANNE CHALUS, 1409 Marsh Road, Wilmington, Del., writing from the first city of the first State, says that she is 5 ft. 2 in. tall, has hazel eyes and brown hair and is considered good-looking. She is a high school graduate and is fond of sports. Anne loves to entertain by singing and dancing. She is interested in dramatics, aviation and commercial work. She is anxiously waiting for letters. Age 19.

Miss ANNE TEROWSKI, R. D. 1, Central City, Pa., has brown eyes and brown hair. Anne is interested in dancing, sports and swimming. She would like to hear from Ukrainian boys and girls from all over and will exchange photographs. Age 19.

Miss MARY HALUSBO, 128 North River St., Sayre, Pa., has blue eyes and red hair. Mary has graduated high school. She is interested in swimming and sports. Wants to correspond with everybody, especially the stronger sex. Age 19.

Miss CATHERINE FEDORIW, 291 East St., Chicopee Falls, Mass., is 5 ft. 5 in. tall, has blonde hair and is considered good-looking. Catherine has co-operated in many Ukrainian concerts. She has learned and taught Ukrainian folk dancing. She enjoys swimming and dancing and is a graduate of Chicopee High School. Catherine is willing to correspond with Ukrainians who are from 22 to 26 years of age. Age 19.

Miss KATHRYN STETZYK, 2524 West Michigan St., Milwaukee, Wis., is 5 ft. 4 in. tall and is a graduate of business college. Kathryn is interested in sports, dancing and reading. Age 20.

Miss HELEN CALVERIC, 101 Garden St., Sayre, Pa., is greatly interested in hearing from all corresponding boys and girls. She is interested in swimming and gymnastics. Helen doesn't want to be disappointed.

Miss HELEN ZOPKO, P. O. Box 242, Beacon Falls, Conn., is 5 ft. 3 in. tall, has wavy brunette hair and brown eyes. She is interested in music and sports. Helen also likes dancing. She lives in the country and finds herself lonely. She hopes to get some letters from the Pen Pals real soon. Don't disappoint Helen.

WILLIAM TANIN, 2900 West St. Paul Ave., Milwaukee, Wis., is 5 ft. 8 in. tall, weighs 130 lbs., has dark brown hair and brown eyes. He is a student at Marquette University, studying for the medical profession. William likes to draw and has a profound interest for dancing, sciences, sports of all types and music..., especially singing. He is a member of the National Guard of the United States and can read French, Latin, German and Ukrainian. If anyone can write in these languages he would like to hear from them... as well as those who only write English. He prefers to hear from both boys and girls, 18 years of age or over.

Well, Pen Pals, I've been receiving complaints lately. One of you wrote to a Pen Pal, giving a fictitious address. Another of you sent in several names without the permission of the owners of the names. This sort of thing does more harm than good and I trust that it won't happen again. If any Pen Pal listed in this Column is wondering how his or her name appeared in print he or she can be sure that it was sent in without permission.

Before I sign off I want to stress the point that The Pen Pal Column won't survive much longer if everyone of you young Ukrainians does not write in for Pen Pals. You won't disapoint me this time, would you? Don't forget...I'm expecting to hear from all of you. Remember, there's nothing like a Pen Pal to make life a pleasure.

THEODORE LUTWINIAK,
81-83 Grand Street,
Jersey City, N. J.

Суддя: Чому кожда суперечка мусить перемінитися в вас у бійку? Таж мудріший уступає?

Обвинувачений: Та бо він не хоче вірити, що я мудріший.

СВІТОВА ВІЙНА ДВАЦЯТЬ РОКІВ ТОМУ. — 13. ЛИПНЯ. — ПОРАНЕННЯ РАСПУТІНА. (11)

© 1934 by United Feature Syndicate, Inc.

Ціла Росія звернула свої очі на маленьке село на Сибірі, Петровське, де 13 липня 1914 року був поранений ножем Распутін, якого потім прозвали „божевільним монахом", що відограв страшну ролю для російського самодержавства. Він приїхав був туди відвідати свою жінку, а був поранений іншою жінкою з того самого села. Распутін уже тоді мав звязки з царським домом, а тому його поранення викликало репресії поліції проти цілого села.

В Австрії відбулися цікаві події для Українців. 12 липня 1914 року цісар затвердив галицьку соймову виборчу реформу. Після цього наступило розвязання галицького сойму й були розписані нові вибори до сойму, але війна перешкодила виборам. Австрія старалася притягнути на свою сторону симпатії Українців, не зважаючи на всі старання Поляків, запобігти цьому. Зовсім не те було в Росії. Там усі цікавилися пораненим Распутіном, де в селі Петровське він лежав у шпиталі.

Ґусеву, яка поранила Распутіна, схопила поліція й у брутальний спосіб побила її та замкнула до місцевої буцигарні. Там Ґусева хотіла повнити самогубство й порізала склом жили на руках. Ріжні царелюбні чорносотенці розвели серед темного селянства агітацію, щоб злінчувати Ґусеву, бо вона підняла свою руку на царського приятеля й великого пророка та святого „старця" Распутіна. Поліція ледви вратувала Ґусеву від самосуду юрби.

Ґусева заявила, що вона хотіла вбити Распутіна, щоби тим показати, що він не є ані пророком, ані святим. А крім того вона мала ще якісь свої порахунки з ним з часів, коли він жив у свому селі, де вважали його „нечистим на руку". Кажуть, що Распутін дійсно мав гіпнотичну силу й тим опанував волю царя та цариці. Вже тоді цар радився з Распутіном у державних справах, на яких той сибірський неграмотний селянин нічого не розумівся.